

η παρέα του μουσείου

Φύλλο 7
Οκτώβριος 1986

Αυτός ο ζωγραφικός πίνακας της Άνας Μενδρινού, απεικονίζει τον πλούσιο ζωικό και φυτικό κόσμο των υγρότοπων, που συμβιώνει αρμονικά. Όταν η ισορροπία δεν διαταράσσεται, μπορεί κανείς να χαρεί τη μαγεία του τοπίου με την υδρόβια βλάστηση, τα σμήνη των πουλιών που φωλιάζουν στις καλάμιές και τα βούρλα. Αντίθετα, όταν επεμβαίνει άστοχα το ανθρώπινο χέρι, το τοπίο υποβαθμίζεται.

Χρησιμότητα των υγρότοπων

1. Μια έκταση υγρότοπου είναι έμμεσα πολύ αποδοτικότερη απ' ό,τι η ίδια έκταση γεωργικής γης. Δηλαδή από ένα στρέμμα υγρότοπου παίρνει ο άνθρωπος περισσότερη τροφή σε ψάρια, πουλιά κ.ά. απ' ό,τι αν καλλιεργούσε την ίδια έκταση. Και δεν εννοούμε κάνοντας ιχθυοτροφεία ή κυνηγώντας μέσα στον υγρότοπο, αλλά με τη χρησιμότητά του στη διατήρηση της ισορροπίας στη φύση. Π.χ. ένα πουλί που φωλιάζει στον υγρότοπο, τρέφεται με σκουλήκια που διαφορετικά θα αυξάνονταν και θα κατέστρεφαν μια κοντινή καλλιέργεια.
2. Σ' έναν υγρότοπο υπάρχει η «τράπεζα πρώτων υλών» για ζώα και φυτά. Δηλαδή κάποια φυτά που καλλιεργεί ο άνθρωπος για μεγάλα χρονικά διαστήματα, ή ζώα που εκμεταλλεύεται, με τον καιρό εκφυλλίζονται, αρρωσταίνουν εύκολα και δεν αποδίδουν όσο στην αρχή. Έτσι ο άνθρωπος αναγκάζεται να καταφύγει πάλι στην άγρια φύση για «πρώτες ύλες».
3. Επειδή συνήθως οι υγρότοποι έχουν ήσυχα, αβαθή και ζεστά

Φροντίζω τους υγρότοπους – Κερδιζω το μέλλον

Το νερό είναι ένας βασικός παράγοντας της ζωής του ανθρώπου που δεν μπορεί να αντικατασταθεί με τίποτε.

Η ζωή ξεκίνησε μέσα από το νερό. Ζώα, φυτά και άνθρωποι δεν μπορούν να ζήσουν χωρίς αυτό. Ορισμένα όμως είδη εξαρτώνται απόλυτα από την παρουσία του. Είναι αυτά που ζουν μέσα στα νερά και εκεί βρίσκουν τροφή, καταφύγιο και κατάλληλες συνθήκες για να αναπαραχθούν.

Υγρότοπους λέμε τις φυσικές ή τεχνητές εκτάσεις με νερό, με λιμνάζοντα ή τρεχούμενα νερά, γλυκά, υφάλμυρα ή αλμυρά, μεγάλες λιμνο-

λώσουν βγαίνουν στην ανοιχτή θάλασσα. Περισσότεροι υγρότοποι, περισσότερα ψάρια στη θάλασσα.

4. Ακριβώς επειδή υπάρχει πολλή τροφή και οι άνθρωποι δεν μπορούν να περπατήσουν εύκολα μέσα σ' έναν υγρότοπο, εκεί βρίσκουν καταφύγιο τα πουλιά.
5. Η ύπαρξη ενός υγρότοπου σημαίνει πλούτο στη γεωργική γη που συνορεύει μ' αυτόν, επειδή τα νερά του που είναι πλούσια σε θρεπτικές ουσίες και οξυγόνο και η ιλύς (λάσπη) του υγρότοπου είναι γεμάτη φυσικό λίπασμα.
6. Το αλμυρό και το γλυκό νερό της γης βρίσκονται σε μια ισορροπία, όπως τα παιδιά σε μια τραμπάλα. Το νερό του υγρότοπου εμποδίζει το αλμυρό νερό της θάλασσας να εισχωρήσει στα υπόγεια εδάφη και να καταστρέψει τη βλάστησή τους.
7. Επειδή στους υγρότοπους υπάρχει πλούσια βλάστηση, απελευθερώνεται στην ατμόσφαιρα μεγάλο ποσοστό οξυγόνου.

θάλασσες, λίμνες, δέλτα ποταμών, βάλτους, έλη, καλαμιώνες, λασποτόπια κλπ.

Οι υγρότοποι είναι γεμάτοι ζωή. Τα έντομα χορεύουν, μια λιβελούλη παριστάνει το ελικόπτερο, τα κουνούπια ζουζουνίζουν ολόγυρα στο πράσινο χαλί που σχηματίζουν οι «φακές του νερού». Τα ψαροπούλια παραμονεύουν πίσω από τους θάμνους της όχθης. Οι πάπιες και οι νερόκοτες βυθίζουν το κεφάλι στο νερό κι ανασκαλεύουν τη λάσπη. Πόση κίνηση, πόση ζωή, αλλά και πόση ερημιά όταν αποξηραίνονται, ή όταν ρίχνονται μέσα τους απόβλητα, όταν κυνηγιούνται άγρια τα πουλιά, όταν τα κοπάδια βόσκουν χωρίς έλεγχο.

Κάτοικοι των υγρότοπων

Η νερόκοτα (GALLINOULA CHLOROPUS) ζει στους βάλτους και στις όχθες των ποταμών που είναι πλούσιες σε καλάμιώνες. Κολυμπά ευκίνητα, βυθίζεται στο νερό και εκτός από το αποδημητικό της ταξίδι, σπάνια πετά. Την άνοιξη κάνει μια φωλιά που επιπλέει στο νερό ή κρέμεται στις καλάμιές.

Το νερόφιδο (NATRIX TESSELLATA)

Η πέστροφα ζει σε πολλά ελληνικά ποτάμια και ιδιαίτερα της Ηπείρου. Λατρεύει τα καθαρά και δροσερά νερά, πλούσια σε οξυγόνο. Η πέστροφα είναι μεταναστευτικό ψάρι. Το αυγό θάβεται από την πέστροφα μέσα στην άμμο. Τα μικρά που γεννιούνται είναι διάφανα ψαράκια που παλεύουν σκληρά για να βγουν από τη φυλακή τους.

Η «δεσποινίς». Έτσι λέγεται ένα είδος λιβελούλης. Είναι ένα έντομο που κατοικεί στα έλη και στις λίμνες. Τα μάτια της είναι μεγάλα, με πολλά μικρότερα ματάκια, που της εξασφαλίζουν μια θαυμάσια όραση.

Για να μαθαίνετε:

Το 1971, στην πόλη Ραμσάρ, στην Κασπία θάλασσα, μαζεύτηκαν επιστήμονες απ' όλες τις χώρες για να συζητήσουν με ποιό τρόπο θα προστατευθούν οι υγρότοποι, που έχουν μεγάλη σημασία για όλο τον κόσμο.

Π.χ. Η λίμνη του Μητρικού, κοντά στο Σιδηροχώρι του Νομού Ροδόπης, χαρακτηρίστηκε παγκόσμιας σημασίας υγρότοπος, γιατί εκεί φωλιάζουν και αναπαράγονται σπάνια είδη πουλιών, ανάμεσα στα οποία και μια αποικία φλαμιγκός.

Στο τέλος του συνεδρίου υπέγραψαν όλοι μια συμφωνία που ονομάστηκε «Διεθνής Συνθήκη του Ραμσάρ».

Στη συνθήκη αυτή καταχωρήθηκαν...

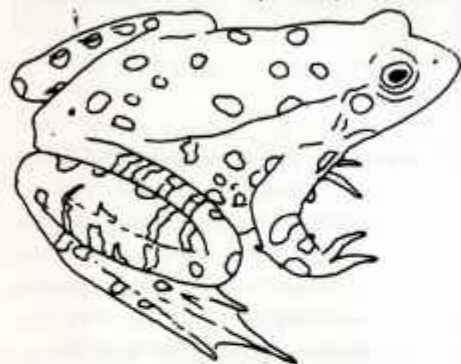
Φωτ. Χανς Γκέρεντρουπ

- Αμβρακικός Κόλπος - Δέλτα ποταμών Λούρου και Αράχθου.
- Δέλτα του Αχελώου και λιμνοθάλασσες του Μεσολογίου.
- Λίμνη Μικρή Πρέσπα.
- Δέλτα των ποταμών Αξιού - Λουδία - Αλιάκμονα.
- Λίμνες Βόλβη και Λαγκαδά
- Λίμνη Κερκίνη.
- Δέλτα του ποταμού Νέστου με τις λιμνοθάλασσες της Κερασ...

του καλοκαιριού, γεννά στην ξηρα 10 ως 30 αυγά που σκάνε ύστερα από είκοσι περίπου μέρες. Τα μικρά τρέχουν αμέσως στο νερό, για να βρουν την τροφή τους.

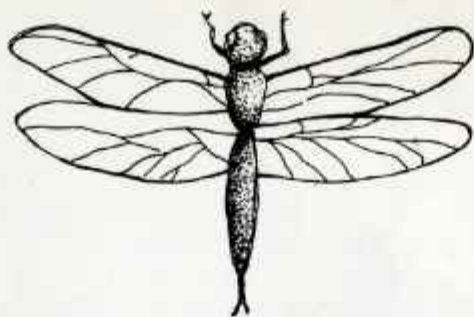
Το νούφαρο το κίτρινο (NUPHAR LUTEUM) καλλιεργείται σαν διακοσμνητικό φυτό μέσα σε λίμνες, στην Ευρώπη και στην Αμερική. Είναι υδρόβιο φυτό με μεγάλα φύλλα που επιπλέουν στην επιφάνεια.

ΚΙΝΔΥΝΕΥΟΥΝ ΟΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΙ;

Η απάντηση είναι: Ναι, κινδυνεύουν από πολλές αιτίες.

- Από την αποξήρανση
- Από τη ρύπανση
- Από τη μεγάλη βοσκή
- Από το παράνομο κυνήγι
- Από την ασύδοτη αλιεία
- Από την αφαίρεση άμμου
- Από τα γεωργικά φάρμακα
- Από την καταπάτησή τους
- Από τις τουριστικές εγκαταστάσεις που γίνονται χωρίς έλεγχο και μελέτη.
- Από την αλλαγή της υπόγειας στάθμης του νερού εξαιτίας αποξηράνσεων, γεωτρήσεων κλπ.

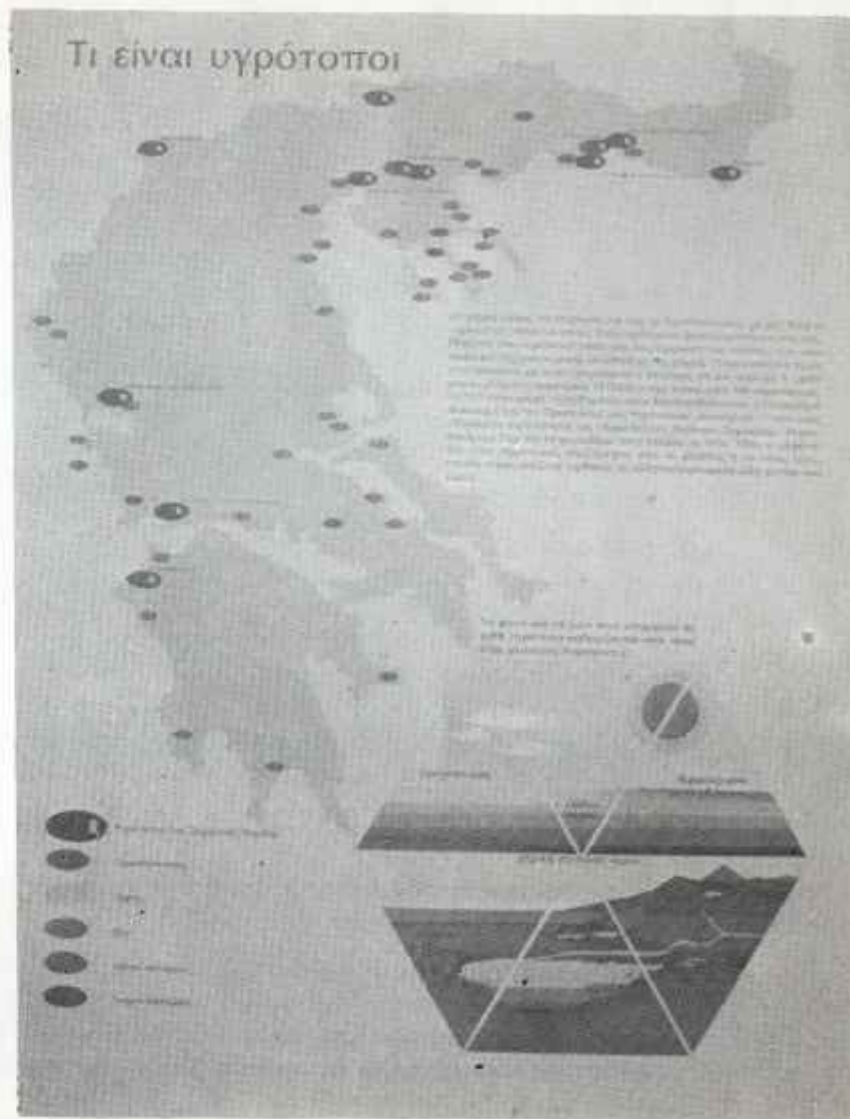
Οι βάτραχοι, οι φρύνοι, οι τρίτωνες, και οι σαλαμάντρες, μοιράζουν τη ζωή τους στη γη και στο νερό. Είναι τα αμφίβια. Τα πλάσματα αυτά μας δίνουν μια εικόνα για τον αγώνα που θα έκαναν τα πρώτα ζώα για να βγουν από το νερό και να κυριέψουν τη στεριά.

ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΓΩΝΙΖΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΣΩΣΗ ΤΩΝ ΥΓΡΟΤΟΠΩΝ

- Παγκόσμιο Ταμείο Προστασίας της Άγριας Ζωής (WWF)
- Διεθνής Ένωση για την Προστασία της Φύσης και των Φυσικών Πόρων (IUCN).
- Ελληνική Βοτανική Εταιρία
- Ελληνική Εταιρία
- Ένωση Ελλήνων Οικολόγων
- Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας
- Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης
- Ελληνική Ζωολογική Εταιρία
- Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρία

ευθύνη απέναντι στις άλλες χώρες να τους διατηρήσει όσο γίνεται καλύτερα, γιατί η σπουδαιότητά τους δεν αφορά μόνο εκείνην, αλλά όλη την ανθρωπότητα.

- Λίμνη Μητρικού - λιμνοθάλασσες Μέσης.
- Δέλτα του ποταμού Έβρου.
- Λιμνοθάλασσα Κοτύχι στη βορειοδυτική Πελοπόννησο.

Μπορείτε να σημειώσετε στο χάρτη τους κόλπους, τις λιμνοθάλασσες, το Δέλτα των ποταμών και τις λίμνες που αντιστοιχούν στις κουκίδες;

ΤΑ ΠΟΥΛΙΑ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ

Τα πουλιά είναι μια πολύ ενδιαφέρουσα ομάδα οργανισμών. Το ενδιαφέρον και η σημασία των πουλιών εντοπίζεται κυρίως:

- στη μελέτη τους σαν οργανισμών
- και στο σπουδαίο ρόλο τους στο περιβάλλον.

Τα πουλιά έχουν εξελιχθεί σε χιλιάδες διαφορετικά είδη, το καθένα από τα οποία έχει τις δικές του συνήθειες διατροφής. Έτσι, τα πουλιά εκμεταλλεύονται στο σύνολό τους μια τεράστια ποικιλία πηγών τροφής. Αυτή η ποικιλία τροφής περιλαμβάνει χιλιάδες άλλα είδη οργανισμών, από μικροσκοπικά φύκη και πλαγκτόν, ως και μεγάλα σπονδυλόζωα, όπως οι λαγοί με τους οποίους τρέφονται ορισμένοι αετοί.

Τα πουλιά, λοιπόν, μέσα από τη δραστηριότητα της διατροφής τους, ασκούν στο περιβάλλον και δέχονται απ' αυτό χιλιάδες επιδράσεις, με τις οποίες συμβάλλουν στη διατήρηση της γενικότερης ισορροπίας του.

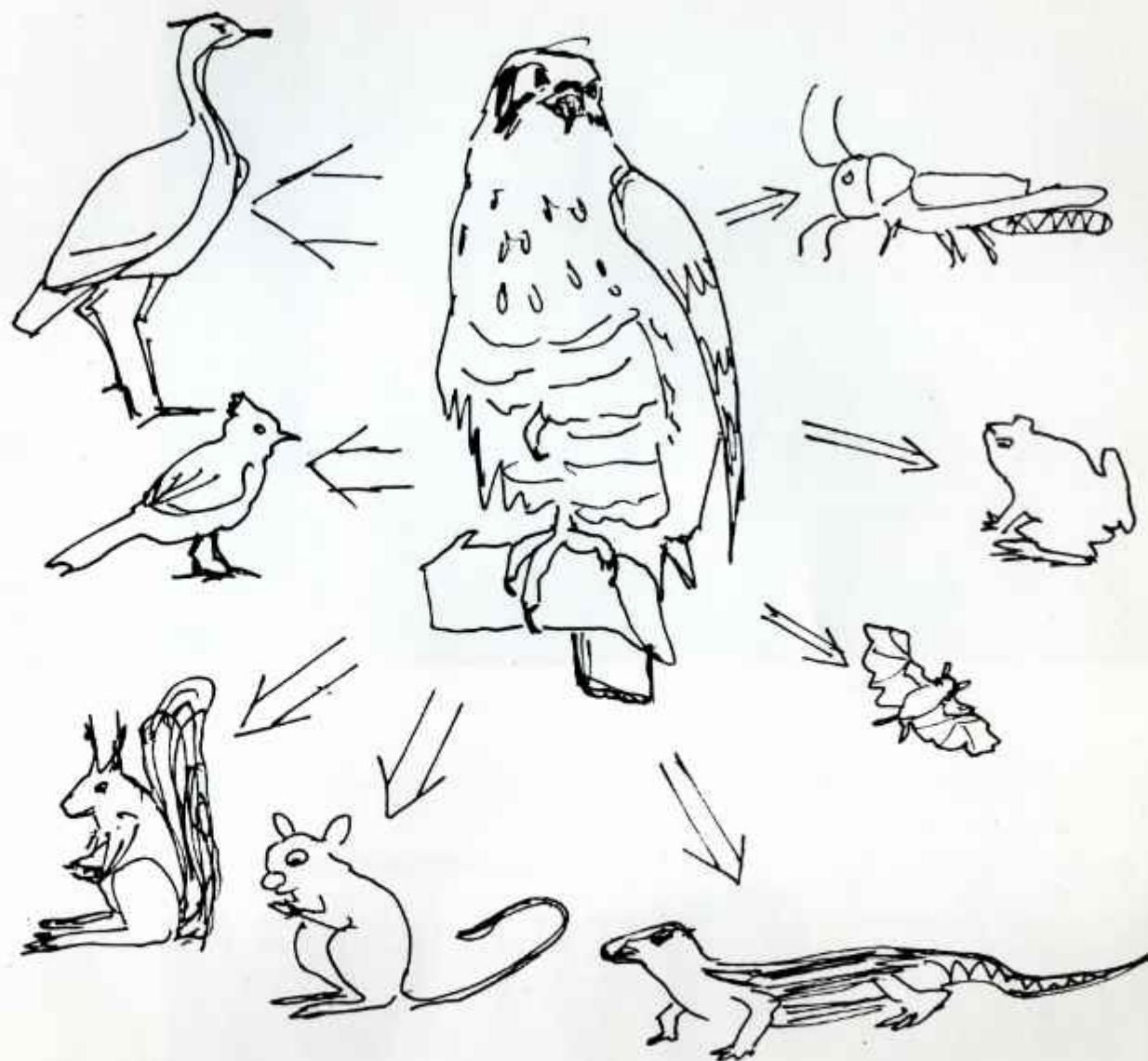
Αυτή η ωφέλεια, που είναι έμμεση, δεν γίνεται εύκολα αντιληπτή. Σε πολλές όμως περιπτώσεις προκύπτει πιο άμεση ωφέλεια για ορισμένες ανθρώπινες παραγωγικές δραστηριότητες, όπως στη γεωργία, όπου π.χ. αρκετά αρπακτικά πουλιά κρατούν σε χαμηλά επίπεδα τους πληθυσμούς τρωκτικών (αρουραίοι κλπ.) που κάνουν ζημιές στις καλλιέργειες.

Επίσης τα πουλιά συμβάλλουν στην ανακύκλωση πολύτιμων ουσιών στη φύση, όπως π.χ. τα θαλασσοπούλια με τα περιττώματα των οποίων επιστρέφει στην ξηρά ένα ποσοστό φωσφορούχων ουσιών. Άλλο ανάλογο παράδειγμα αποτελούν τα μεγάλα νεκροφάγα — πτωματοφάγα αρπακτικά (γύπες, γυπαετοί) που ανακυκλώνουν ακόμα και τα κόκαλα των ψοφισμένων.

Όπου δεν υπάρχουν τέτοια αρπακτικά, το ρόλο τους αναλαμβάνουν διάφορα κορακοειδή που καθαρίζουν ακόμα και τα περιττώματα διάφορων θηλαστικών.

Τα πουλιά χρησιμεύουν σαν πολύ καλοί δείκτες της καλής ή κακής κατάστασης ενός βιοτόπου.

Παρακολουθώντας δηλαδή την αύξηση ή τη

Τα αρπακτικά πουλιά είναι οι κύριοι ρυθμιστές της ισορροπίας των οικοσυστημάτων και γι' αυτό πρέπει να προστατεύονται αυστηρά.

Στην τροφή τους περιλαμβάνονται έντομα, ερπετά, αμφίβια, ψάρια, άλλα πουλιά, θηλαστικά κ.λπ. Γι' αυτόν τον λόγο τα αρπακτικά

Το απόσπασμα αυτό από το βιβλίο ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΤΕΡΑΤΩΝ της συγγραφέα ΚΙΡΑΣ ΣΙΝΟΥ μας δίνει μια εικόνα της ζωής των προϊστορικών

παραρτήματα το μεγαλύτερο εσωτερικό για την κατάσταση της υπόλοιπης πανίδας και της χλωρίδας.

Η μείωση π.χ. των ψαροφάγων πουλιών σε μια λιμνοθάλασσα σημαίνει πιθανότατα ότι κάτι δεν πάει καλά με τους πληθυσμούς των ψαριών, κάτι που μπορεί να προέρχεται από ρύπανση ή άλλη αιτία. Αντίθετα, όταν υπάρχει μεγάλος αριθμός υδρόβιων πουλιών σ' ένα υγρότοπο, αυτό αποκαλύπτει την αδιατάραχτη λειτουργία του.

Τα πουλιά υπήρξαν πάντα πηγή έμπνευσης για τον άνθρωπο στην ποίηση, ζωγραφική, παραδοσιακή χειροτεχνία, κλπ. πλουτίζοντας την παράδοση των λαών μέσα τους αιώνες.

Τέλος αποτελούν ένα σπουδαίο αντικείμενο δημιουργικής αναψυχής, για όσους τα παρατηρούν, τα μελετούν και τα προστατεύουν.

Φ. Περγαντής
Μέλος της Ε.Ο.Ε. Εταιρείας

τους πληθυσμούς των ειδών που αποτελούν την τροφή τους και συνεπώς ολόκληρο το οικοσύστημα.

ΣΤΟΝ ΑΝΕΜΟΜΥΛΟ

Στον ανεμόμυλο, στο χάλασμα, την ώρα που της αυγής το χαμογέλασμα ροδίζει, ταράζουν τα ψαρόπουλα τον πράον αέρα με ξαφνικά κραξίματα και με παιχνίδια, και τ' αλαφρά μονόξυλα που τα προσμένουν τινάζονται ανυπόμονα σαν τα φτερούγια των πουλιών που δετά τα πόδια τους κρατιούνται, και γύρω η λιμνοθάλασσα λευκοχαράζει σαν ένα ολάνοιχτο μαργαριταροστρείδι.

Κωστής Παλαμάς

Φανταστική ιστορία

Το δελταθηρίδιο βρέθηκε στην πλατιά όχθη μιας άβαθης, μα απλωτής λίμνης. Τούφες από καλαμιές και αγκαθωτά φυτά ξεπρόβαλαν μέσα από την ψιλή άμμο. Μερικά από τ' αγκάθια ήταν ανθισμένα και τα κατακόκκινα λουλούδια καίγανε σαν φλόγες στην ανταύγεια του πρασινωπού ουρανού.

Πιο πέρα κάτι βράχια, στοιβαγμένα το ένα πάνω στο άλλο, σχημάτιζαν ένα ακρωτήριο, που προεξείχε βαθιά μέσα στο νερό. Ο αέρας εκεί ακουγόταν σαν ένα αδιάκοπο, φλύαρο βουητό. Όλες οι πέτρες ήταν σκεπασμένες με χοντροφτιαγμένες φωλιές από ξερόκλαδα και φύκια. Πάνω στις φωλιές ή και δίπλα τους στέκονταν πουλιά αρκετά μεγάλα, με ρωμαλέα πόδια και μακριά ράμφη, γεμάτα μυτερά δόντια.

Ένας από τους εσπερόρνοιθες σηκώθηκε από τη φωλιά του κι έπεσε στη λίμνη. Από κει που βρισκόταν το δελταθηρίδιο τον είδε να κολυμπάει σβέλτα κάτω από το νερό, κουνώντας τις κοντές φτερούγες του σαν πτερύγια.

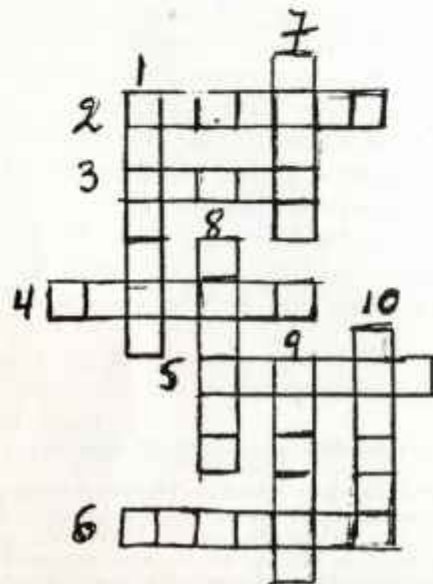
Την ίδια ώρα το μικρό θηλαστικό ανακάλυψε και τους ανατόσαυρους. Ολόκληρο το κοπάδι βρισκόταν μαζεμένο πέρα από το ακρωτήριο. Τα μικρά είχαν μπει στη λίμνη και παίζανε και κυνηγιόνταν απολαμβάνοντας τη σιγουριά του νερού. Οι μεγαλύτεροι ανατόσαυροι ψαχούλευαν για ζουμερά νερόφυτα. Όταν βγάζανε έξω τα κεφάλια τους, από το πλατύ τους ράμφος έτρεχαν ποτάμια ολόκληρα. Άλλοι ανατόσαυροι τριγύριζαν στην ακρογιαλιά ψάχνοντας ένα μέρος για να κοιμηθούν, αλλά πάντα κοντά στο νερό για να μπορέσουν να ζητήσουν εκεί προστασία στον πρώτο κίνδυνο που θα παρουσιαζόταν.

- * Δελταθηρίδιο — ένα θηλαστικό σε μέγεθος ενός αρουραίου, που έζησε πριν από 85 εκατομ. χρόνια περίπου.
- * Ανατόσαυροι (γένος), φυτοφάγοι δεινόσαυροι, που έζησαν την ίδια εποχή. Περιπατούσαν περισσότερο στα πιανά τους πόδια και φτάνανε στο μήκος τα 10 μέτρα. Οι μεμβράνες ανάμεσα στα δάχτυλά του μπροστινού τους ποδιού που βρέθηκαν σε μουμιοποιημένους ανατόσαυρους, μας λένε πως έπρεπε να περνάνε πολλές ώρες στο νερό.

Τα νέα μας

Ζητάμε βοήθεια

Εμείς θέλουμε να συναντιόμαστε συχνότερα. Θέλουμε η «Παρέα» να είναι πάντα έγχρωμη, με πολλές σελίδες και να εκδίδεται συχνότερα. Χρειαζόμαστε όμως πολλούς ανθρώπους να δουλεύουν σ' αυτά και αρκετά χρήματα. Ρωτήστε τους γονείς σας αν μπορούν να μας βοηθήσουν. Υπάρχει μεγάλη ποικιλία στις δουλειές μας και μπορεί να βρουν κάτι που να τους αρέσει, από τη διοργάνωση και την αρχηγία της εκδρομής, μέχρι το γράψιμο των διευθύνσεων των μελών. Μια χρηματική ενίσχυση από τους γονείς σας μπορεί να είναι το να γραφτούν μέλη στο τμήμα ενηλίκων με 2.000 δρχ. το χρόνο.

Η συνδρομή

Θα διαβάσατε ήδη ότι η συνδρομή αυξήθηκε. Από 350 έγινε 500 δρχ.

Αν δεν λαβαίνετε τις ειδοποιήσεις μας

Τα έντυπα που σας στέλνουμε φεύγουν από το ταχυδρομείο όλα συγχρόνως. Αν μερικοί αργείτε υπερβολικά να τα λάβετε, το λάθος δεν είναι δικό μας. Βεβαιωθείτε ότι μας έχετε δώσει σωστή διεύθυνση, με κωδικό αριθμό και περιοχή. Επίσης το τηλέφωνο που μας έχετε δώσει πρέπει ν' απαντάει τις πρωινές ώρες (9-13). Αν παρ' όλα αυτά δεν μαθαίνετε τις εκδηλώσεις, μπορείτε να κάνετε ένα τηλεφώνημα το μήνα και να ζητάτε πληροφορίες.

Η καλοκαιρινή δουλειά

Φτιάξατε το μόντιπλε για την τροφική αλυσίδα; Αν ναι να μας το φέρετε στις 5 Δεκεμβρίου στο Μουσείο. Αν όχι, δεν πειράζει. Προετοιμαστείτε για τις υπόλοιπες εκδηλώσεις μας και τη συζήτηση που θα γίνει την ίδια μέρα.

1. Υδρόβιο φυτό
2. Υδρόβιο φυτό
3. Αγγείο ειδικό για νερό
4. Λίμνη — σπουδαίος υγροβιότοπος
5. Ποταμός — σπουδαίος υγροβιότοπος
6. Ποταμός — σπουδαίος υγροβιότοπος
7. Επαγγελματίας που ωφελείται από τους υγροβιότοπους
8. Εκτάσεις με νερό που περιβάλλονται από στεριά
9. Μελανώνει...
10. Λίμνη — σπουδαίος υγροβιότοπος (γενική)

γνώρισε στους ανθρώπους που ζουν κοντά στους υγρότοπους τα ωφελήματα που μπορούν να τους προσφέρουν, αν προστατευθεί η ισορροπία των οικοσυστημάτων τους. Ταυτόχρονα προβάλλονται ταινίες και στα σχολεία της περιοχής μοιράζεται έντυπο υλικό. Τα παιδιά πρέπει να μάθουν πόσο πολύτιμο κεφάλαιο είναι οι υγρότοποι και πώς πρέπει να διατηρηθούν.

«Αίνος — Εθνικός Δρυμός», «Απολιθωματοφόρα περιοχή Λιβαθώς Κεφαλλονιάς»

Αυτοί είναι οι τίτλοι από δύο βιβλιάρια που έγραψαν οι μαθητές της περσινής Α' Λυκείου Κεραμιών Κεφαλλονιάς. Στην εισαγωγή του Αίνου ανάμεσα σ' άλλα διαβάζουμε:

«...Σκοπός της εργασίας μας είναι να κάνουμε σε όλους γνωστό τον Αίνο, το μεγάλο βουνό της Κεφαλλονιάς. Θέλουμε να μάθει ο κόσμος την ιστορία του και να σταματήσει κάθε μορφής καταστροφή του...»

Και στην εισαγωγή της απολιθωματοφόρας περιοχής:

«... Σκοπός της εργασίας μας είναι να δώσουμε στους άλλους μαθητές και σε όποιον άλλο ενδιαφέρεται ορισμένες γνώσεις για τα απολιθώματα γενικά, και ειδικά για τα απολιθώματα της περιοχής μας.

Ευχαριστούμε την καθηγήτριά μας κ. Παρασκευή Βασάλα για τις υποδείξεις της και για την επιμονή και υπομονή που έδειξε από την αρχή μέχρι το τέλος της μικρής μας μελέτης...»

Από μας παιδιά, θερμά συγχαρητήρια!

Σ' αυτό το φύλλο συνεργάστηκαν:

Αγγελική Βαρελλά

Έλενα Βασιλείου

Λέλη Κυριακοπούλου

Άννα Μαργαριτούλη

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: Κάθυ Πατέ

ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΕΥΟΥΣΑ ΕΚΘΕΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Το Μουσείο προγραμματίζει μια σειρά περιοδευσών εκθέσεων σε πόλεις και κωμοπόλεις της χώρας μας με σκοπό την ενημέρωση των κατοίκων για την βιολογική και οικονομική σημασία διατήρησης και προστασίας ωρισμένων βιοτόπων.

Το θέμα που επέλεξε για την πρώτη έκθεση σε συνεργασία με την I.U.C.N. (International Union for Conservation of Nature and Natural Resources) και του W.W.F. (World Wildlife Fund) είναι:

ΥΓΡΟΤΟΠΟΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η έκθεση ήδη ετοιμάζεται με εντατικό ρυθμό και ελπίζεται να ξεκινήσει τον Απρίλιο. Θα γίνει και προβολή της από την τηλεόραση. Ας έχουν λοιπόν του του τους οι «Φίλοι» να μη χάσουν την εκπομπή.

Το Υπουργείο Γεωργίας εκτιμώντας την προσπάθεια του Μουσείου ανέλαβε τη μεταφορά του φωτογραφικού συνεργείου στους 12 κυριότερους υγρότοπους (Βόρεια και Δυτική Ελλάδα) καθώς και την οργάνωση των τοπικών εκθέσεων.

Η ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΤΟΠΙΟ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Το σχέδιο νόμου προστασίας του περιβάλλοντος πραγματώνει τη συνταγματική εντολή του άρθρου 24 Συντάγματος 1975, σύμφωνα με την οποία ο κοινός νομοθέτης είναι υποχρεωμένος να εκδίδει νόμους προστατευτικούς του περιβάλλοντος. Καλύπτει ακόμα και κενό της υφιστάμενης για το περιβάλλον νομοθεσίας, η οποία διατηρεί μερικό και αποσπασματικό χαρακτήρα, χωρίς συνολική και οικολογικά θεμελιωμένη ρύθμιση των προβλημάτων προστασίας.

Σύμφωνα με το νομοσχέδιο, η φύση και το τοπίο για να διατηρηθούν και να προστατευθούν διακρίνονται νομικά σε περιοχές προστασίας ανάλογα με την οικολογική, γεωμορφολογική, επιστημονική και αισθητική τους σημασία.

Με βάση τη σημασία αυτή προσδιορίζεται περαιτέρω και ο νομικά επιτρεπόμενος βαθμός ανθρώπινης επέμβασης σ' αυτές.

Οι περιοχές αυτές είναι: α) Περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης, όπου καμιά δραστηριότητα δεν επιτρέπεται εκτός από τις επιστημονικές. β) Περιοχές προστασίας της φύσης όπου επιτρέπονται μόνο δραστηριότητες παραδοσιακού χαρακτήρα. γ) Εθνικά πάρκα που διακρίνονται σε θαλάσσια και εθνικούς δρυμούς, ανάλογα με την ιδιοσυστασία τους, δηλαδή, την επικράτηση υγρού ή δασικού στοιχείου. Στις περιοχές αυτές επιτρέπονται δραστηριότητες περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και φυσιολατρικές. δ) Προστατευόμενους φυσικούς σχηματισμούς, προστατευόμενα τοπία και στοιχεία του τοπίου όπου απαγορεύονται δραστηριότητες που αλλοιώνουν ή καταστρέφουν το τοπίο.

Οι περιοχές που αναφέρθηκαν λειτουργούν σύμφωνα με Κανονισμό που εκδίδεται με Προεδρικό Διάταγμα.

ε) Περιοχές Οικονομικής όπου εναρμονίζεται η προστασία της φύσης με αναπτυξιακές δραστηριότητες τοπικού χαρακτήρα όπως π.χ. οικότουρισμός, αγροτουρισμός κτλ. Επιτρεπόμενες δραστηριότητες είναι εκείνες που λαμβάνουν υπ' όψη την ανάγκη αυτή εναρμόνισης και έχουν μικτό χαρακτήρα.

(Συνέχεια στην τρίτη σελίδα)

Τα νέα των «Φίλων»

«ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΙ»

Η ΚΟΠΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΟΠΙΤΤΑΣ

Ο κ. Ηλίας Λαλαούνης, από τα ιδρυτικά μέλη των «Φίλων», προσέφερε ένα χρυσό φλουρί για την πίττα μας.

Όπως κάθε χρόνο, το Διοικητικό Συμβούλιο των «Φίλων» έκοψε την πίττα για το προσωπικό του Μουσείου που τόσο μας βοηθεί σε όλες τις εκδηλώσεις μας.

Η τελετή έγινε στις 10 Ιανουαρίου, Παρασκευή, που είναι το Μουσείο κλειστό, στις 11.30' το πρωί, ώρα διαλείμματος εργασίας.

Η κ. Πηλαβάκη, αντιπρόεδρος των «Φίλων» έκοψε την πίττα και η τυχερή της χρονιάς ήταν η κ. Καίτη Λιόδη.

Της ευχόμαστε το 1986 να της επιφυλάξει όλα τα καλά.

ΤΑ ΝΕΑ ΜΕΛΗ

Την Τετάρτη 22 Ιανουαρίου στις 6.30 το απόγευμα οι «Φίλοι» οργάνωσαν εκδήλωση στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Κηφισιάς με θέμα τους υγρότοπους της Ελλάδας.

Η παρουσίαση του θέματος έγινε από τον κ. Γιώργο Χανδρινό, ορνιθολόγο και τον κ. Γιώργο Κατσαδωράκη, βιολόγο ο οποίος ήρθε ν' αντικαταστήσει τον κ. Φώτη Περγαντή, βιολόγο-οικολόγο που δεν κατάφερε να παρευρεθεί από το Αιτωλικό όπου έχει την έδρα του.

Έγινε προβολή διαφανειών, σχετικά με τα πουλιά που ζουν μόνιμα ή περαστικά στους υγρότοπους και επακολούθησε συζήτηση με το κοινό.

Παρέστη ο Δήμαρχος Κηφισιάς ο οποίος εξέφρασε τη χαρά του για τη συνεργασία του Μουσείου με το Δήμο και δήλωσε ότι το Πνευματικό Κέντρο του Δήμου είναι πάντα στη διάθεσή μας. Ο πρόεδρος κ. Σακελλαρίου τον ευχαρίστησε και τον ευχαρίστησε θερμά, καθώς και τους δύο ομιλητές.

Μέσα στη χρονιά που πέρασε και συγκεκριμένα από την προηγούμενη Γενική συνέλευση μέχρι σήμερα, οι «Φίλοι» απέκτησαν 26 νέα μέλη. Έτσι οι «Φίλοι» είναι τώρα 415 και ελπίζουμε να κινηθούμε όλοι ώστε ο αριθμός αυτός σύντομα να αυξηθεί.

Τα ονόματα των νέων μελών με τη σειρά που γράφτηκαν είναι: Καίτη Αντωνοπούλου, Δημήτρης Αντωνόπουλος, Σπύρος Ματραλής, Ιγνάτιος Παπασηλιόπουλος, Αλεξάνδρα Χοϊδά, Χριστίνα Καλαποθάκη, Μαρίνα Τουπάϊ, Κωνσταντίνος Απαλοδήμος, Αναστασία Καραμούζη-Ηλιάδου, Κατερίνα Μπαξεβάνη-Κουζιώνη, Βασίλης Παπαδάκης, Αναστασία Πορτόλου-Μιχαήλ, Μαριγούλα Ρουζέρη, Βασιλική Πονηράκη, Φρόσω Βασιλειάδη, Μαριάννα Αντωνιάδου, Ούτα Σμιτ, Παυλίνα Παπαθανασίου, Ουρανία Σχινά, Βάσω Σταμούλη, Cívili, Αναστάσιος Ζαχαρίου, Νικόλαος Κριμπάλης, Μάρθα Πάλλα, Ζωρζέττα Κουρμουλή και Aue Fereydoun.

Οι νέοι «Φίλοι» μπορούν να ξεναγηθούν στο Μουσείο το Σάββατο 5 Απριλίου στις 10.00 π.μ. από την κ. Μαριάννα Delamotte και την κ. Άννα Μαργαριτούλη.

Τα νέα του Μουσείου

* Για το κέντρο Εκπαιδεύσεως-Αποκαταστάσεως Τυφλών, το Μουσείο οργάνωσε ειδική έκθεση την οποία θα επισκέπτονται ανά 5-7 παιδιά επί δεκαπέντε συνεχή Σάββατα. Τα εκθέματα που μπορούν άνετα τα παιδιά να ψηλαφήσουν είναι κοχύλια, απολιθώματα και πετρώματα, ταριχευμένα θηλαστικά και πουλιά, κοράλια και άλλα δείγματα από τα διάφορα τμήματα του Μουσείου που φαίνεται να ενθουσιάζουν τα παιδιά.

Την ειδική αυτή έκθεση οργάνωσε η κ. Έλενα Βασιλείου σε συνεργασία με τον κ. Αχιλλέα Δημητρόπουλου.

* Το Μουσείο απέκτησε πρόσφατα το χώρο που συνορεύει δυτικά με το οικόπεδό του. Στην έκταση αυτή, δύο στρεμμάτων πρόκειται να οικοδομηθούν νέοι χώροι για εκθέματα, μεγάλη αίθουσα για φιλοξενία εκθέσεων καθώς και για διαλέξεις και προβολές.

* Ένα άλλο κτίσμα πρόκειται να δημιουργηθεί στο χώρο δεξιά της εισόδου του κήπου, που θα στεγάσει τις δραστηριότητες των «Φίλων» και ιδίως του Παιδικού μας τμήματος.

Η ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΤΟΠΙΟ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

(Συνέχεια από την πρώτη σελίδα)

Οι περιοχές αυτές λειτουργούν με σχέδια ανάπτυξης και διαχείρισης που εκδίδονται με προεδρικό διάταγμα. Ιδιαίτερη προστασία προβλέπεται για τα είδη αυτοφυούς χλωρίδας και πανίδας ως βιογενετικά αποθέματα και συστατικά των οικοσυστημάτων. Τα είδη αυτά είναι σπάνια ή απειλούμενα με εξαφάνιση ζώα ή φυτά.

Ο κατάλογος των προστατευόμενων ειδών θα εκδοθεί με Προεδρικό Διάταγμα μετά δύο χρόνια από τη θέση σε ισχύ του νόμου. Η κήρυξη των περιοχών και των στοιχείων της φύσης ως προστατευτών γίνεται επίσης με την έκδοση Προεδρικού Διατάγματος.

Το σχέδιο νόμου προβλέπει τέλος οικονομικές ρυθμίσεις με τη μορφή ανταλλαγμάτων σε ιδιώτες, ιδιοκτήτες προστατευόμενων εκτάσεων, στις περιπτώσεις που η ρύθμιση του νόμου θίγει το δικαίωμα ιδιοκτησίας τους. Τα αντισταθμίματα αυτά είναι: ανταλλαγή ιδιωτικών εκτάσεων με δημόσιες, παρα-

χώρηση παραπλήσιων εκτάσεων για ανάλογη χρήση και η καταβολή μισθώματος.

Το Δημόσιο διατηρεί δικαίωμα απαλλωτρίωσης για δημόσια ωφέλεια. Προεδρικά Διατάγματα και εδώ θα ρυθμίσουν τις προϋποθέσεις και τους όρους παροχής των οικονομικών αντισταθμισμάτων.

Από την παρουσίαση αυτή γίνεται φανερό ότι το νομοσχέδιο προβλέπει μόνο γενικές κατευθύνσεις και κριτήρια προστασίας τα οποία εξειδικεύονται στη συνέχεια με την έκδοση Προεδρικών Διαγραμμάτων.

Η νομοθετική όμως αυτή ρύθμιση δυσχεραίνει και αναβάλλει την παροχή προστασίας στο φυσικό περιβάλλον εφόσον η εφαρμογή του νόμου εξαρτάται από μεγάλο αριθμό Προεδρικών Διαταγμάτων που εκδίδονται μετά τη θέση σε ισχύ του νόμου.

Αναστασία Πορτόλου-Μιχαήλ
Διηγήτορας

ΟΙ ΥΠΟΛΟΙΠΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

- 1. Δευτέρα 24 Φεβρουαρίου ώρα 19.00.** Οπτικοακουστική προβολή του κ. Κάρουλου Βράτιτς με θέμα «Ο κύκλος της ζωής μέσα στην ελληνική θάλασσα». Αυτή η δουλειά του κ. Βράτιτς προβλήθηκε και βραβεύθηκε στο παγκόσμιο φεστιβάλ υποβρύχιας φωτογραφίας και κινηματογράφησης που έγινε το Δεκέμβριο στις Κάννες.
  - 2. Τετάρτη 19 Μαρτίου ώρα 19.00** θα γίνει η ετήσια τακτική Γενική Συνέλευση.
  - 3. Τετάρτη 19 Μαρτίου ώρα 21.00'** θα οργανωθεί **Συνεστίαση** στο εστιατόριο του Αθλητικού Ομίλου Κηφισιάς (ΑΟΚ). Στη Συνεστίαση θα μιλήσει η κ. Νίκη Γουλανδρή. Δηλώσεις συμμετοχής στα τηλ.: 8083289 ή 8015870, το αργότερο μέχρι 10 Μαρτίου. Τιμή συμμετοχής 2.000 δραχ.
  - 4. Σάββατο 5 Απριλίου 10.00 π.μ.** Ξενάγηση των νέων «Φίλων» και όσων παλιών το επιθυμούν στο Μουσείο από την κ. Μαριάννα Delamotte και την κ. Άννα Μαργαριτούλη.
  - 5. Σάββατο 26 Απριλίου ώρα 9.30** αναχώρηση με πούλμαν από το Μουσείο για μια ολοήμερη εκδρομή στην Πάρνηθα. Το πρόγραμμα εκδρομής είναι το ακόλουθο: Ομάδα Α': Μετάβαση στην Αγ. Τριάδα. Πεζοπορία μέχρι πηγή Σκίπιζα. Σύνολο πορείας 1½ ώρα. Συνέχεια με το αυτοκίνητο προς τη θέση Μόλα. Φαγητό εκεί (ή σε περίπτωση κακοκαιρίας επιστροφή στο Καταφύγιο). Παραμονή στα πέριξ και ώρα 5.00 μ.μ. επιστροφή στο συνοικισμό Θρακομακεδόνων για παραλαβή της ομάδας Β'. Ομάδα Β': Όπως η ομάδα Α' αλλά μετά το φαγητό περίπου στις 2.30' αναχώρηση πεζή για κατάβαση της χαράδρας Χούνης. Στις 5.30 περίπου συνάντηση με την ομάδα Α'. Σε όλη τη διαδρομή οδηγός μας θα είναι ο κ. Πέτρος Μπρούσαλης. Το πρόγραμμα της ομάδας Β' θα πραγματοποιηθεί εφ' όσον υπάρξουν τουλάχιστον 10 συμμετοχές. Κόστος εκδρομής δραχ. 400. Ο κάθε εκδρομής πρέπει να έχει μαζί του παγούρι, ξηρά τροφή και να φοράει αναπαυτικά παπούτσια για περπάτημα σε ανώμαλο μονοπάτι.
  - 6. Πέμπτη 29 Μαΐου έως Κυριακή 1 Ιουνίου,** η πρώτη μεγάλη μας εκδρομή στη Μήλο με αρχαιολογικό και γεωλογικό ενδιαφέρον.
  - 7. Παρασκευή 27 έως Δευτέρα 30 Ιουνίου,** η δεύτερη μεγάλη μας εκδρομή στην περιοχή του ποταμού Νέστου.
- Οι λεπτομέρειες για τις δύο αυτές εκδρομές θα ορισθούν αργότερα.